

26 Νοεμβρίου 2014

Οι δαίμονες, η κόλαση και ο θάνατος για τα παιδιά

[/ Γενικά](#)

Μαγδαληνή Μοναχή

Πως να μιλάμε στα παιδιά μας για τους δαίμονες, την κόλαση και το θάνατο.

Είναι σοβαρό παιδαγωγικό σφάλμα να μιλάμε στα μικρά παιδιά με κάθε λεπτομέρεια για τους δαίμονες, διότι, αν ένα παιδί ακούσει μία φορά πως ακριβώς

είναι, είναι αδύνατο να μην αρχίσει να τους φαντάζεται.

Οι ενήλικες είναι δυνατόν να προειδοποιηθούν για τον κίνδυνο που διατρέχουν, αν αφήσουν εικόνες των δαιμόνων να εισβάλουν στο μυαλό τους, αλλά ένα μικρό παιδί, ακόμη κι αν το προειδοποιήσουμε, δεν μπορεί εύκολα να σταματήσει να σκέπτεται κάτι που το βασανίζει, και αυτό μπορεί να το οδηγήσει σε μία επικίνδυνη πνευματική κατάσταση ή, το λιγότερο, να υποφέρει από εφιάλτες. Όταν τα μικρά παιδιά ρωτούν για το διάβολο ή για την ύπαρξη των πνευμάτων του κακού, είναι προτιμότερο να μην κάνουμε διεξοδική ανάλυση αλλά να λέμε ότι δεν πρέπει να δίνουμε σ' αυτά περισσότερη προσοχή απ' ό,τι στα όνειρα ή κάτι παρόμοιο. Γενικά πρέπει να στρέφουμε το μυαλό των παιδιών προς τον Χριστό, τους αγίους και τους αγγέλους.

Είναι καλύτερα να διδάσκουμε στα παιδιά το χριστιανικό αγώνα χωρίς άμεση αναφορά στη μάχη εναντίον των δαιμόνων. Τα παιδιά μπορούν να μάθουν εντελώς φυσικά να κάνουν το σημείο του σταυρού πριν κοιμηθούν (επάνω τους και πάνω στο κρεβάτι ή το μαξιλάρι τους) ως ευλογία για τη νύκτα, να χρησιμοποιούν την προσευχή του Ιησού (Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησόν με) ή να μιλούν στον Κύριο και τους αγίους με δικά τους λόγια, όποτε θέλουν. Έτσι όταν δοκιμάσουν κάποιο πειρασμό (π.χ. από φόβο ή εφιάλτες), θα χρησιμοποιήσουν εντελώς φυσικά τα σωστά όπλα. Τα παιδιά μπορούν να κοιμούνται με ένα κομποσχοίνι στο χέρι ή κάτω απ' το μαξιλάρι τους και να λένε την προσευχή του Ιησού (έστω μόνο λίγες φορές στις καθημερινές τους προσευχές).

Η ιδέα της κολάσεως φοβίζει τα παιδιά. Βέβαια φοβίζει κι εμάς αλλά ο φόβος μας δεν είναι παθολογικός, πηγάζει από την αγάπη μας για τον Θεό και από το φόβο μας μήπως αποξενωθούμε απ' Αυτόν. Αυτό το οποίο πρέπει να καλλιεργήσουμε στα παιδιά δεν είναι ο φόβος της κόλασης αλλά η αγάπη για τον Θεό. Τα παιδιά μπορούν να σκεφθούν σοβαρά το μεταφυσικό πρόβλημα του κακού και της αγάπης του Θεού. Όταν μιλάμε για την κόλαση (όχι, φυσικά, σε μικρά παιδιά) πρέπει να τονίζουμε ότι η κόλαση δεν είναι ένας τόπος όπου ο Θεός θέλει να στείλει τους κακούς ανθρώπους, κόλαση είναι ο πόνος που επιβάλλουμε στον εαυτό μας με την απόρριψη της αγάπης του Θεού. Κόλαση είναι η θέα του φωτός του Θεού που κατακαίει όσους δεν έχουν γίνει όμοιοι μ' Αυτόν. Η ακόμη μπορούμε να πούμε ότι, αν κάποιος είναι άρρωστος αλλά αρνείται να πάρει τα φάρμακα που συνιστά ο γιατρός, δεν φταίει ο γιατρός, αν δεν θεραπευθεί.

Όπως πάντα δεν υπάρχουν συνταγές, δίνω μόνο μερικά παραδείγματα. Υπάρχουν πολλές περιπτώσεις ενηλίκων οι οποίοι απέρριψαν το Χριστιανισμό, επειδή αυτό νόμιζαν ότι ήταν ο καλύτερος τρόπος να ελευθερωθούν απ' τον ασφυκτικό φόβο της κολάσεως μέσα στον οποίο ανατράφηκαν. Ακόμα κι όταν μιλάμε για κακές

πράξεις η για τους ανθρώπους που τις διέπραξαν, είναι σημαντικό να γνωρίζει σίγουρα το παιδί ότι ο Χριστός είναι πάντα έτοιμος να συγχωρήσει οποιοδήποτε αμάρτημα.

Όταν τα παιδιά μιλούν για τον Ουρανό, εκφράζουν συχνά διάφορες ιδέες για το τι μπορούμε να συναντήσουμε εκεί, ιδέες οι οποίες θεολογικά φαίνονται ίσως λανθασμένες. Πρέπει όμως να είμαστε πολύ προσεκτικοί για να μην καταστρέψουμε μέσα τους την επιθυμία να πάνε στον Ουρανό. Μπορείτε να φαντασθείτε ότι θα επιθυμούσε κανείς να πάει σ' έναν τόπο, όπου δεν υπάρχει ούτε φαγητό, ούτε παιχνίδια, ούτε αγαπημένα ζώακια; Πρέπει να δίνουμε την εντύπωση (και δεν είναι εσφαλμένη εντύπωση) ότι ο Ουρανός είναι ασυγκρίτως καλύτερος απ' ο,τι μπορούμε να φαντασθούμε. Μερικά παιδιά, μόλις το άκουσαν αυτό, ρώτησαν αυθόρμητα: Καλύτερος κι απ' τη νύχτα της Αναστάσεως; Καλύτερος κι απ' το παγωτό; Καλύτερος κι απ' όταν η μαμά σε βάζει να κοιμηθείς; Η Βίβλος μας διδάσκει ότι θα υπάρχει ουράνια τροφή, ουράνιο γέλιο κ.ο.κ.

Όσον αφορά τα ζώα, τα παιδιά θέλουν να ξέρουν αν το αγαπημένο τους ζώο θα έχει μία θέση στον ουρανό. Δεν υπάρχει λόγος να εξηγήσουμε θεολογικά αυτή τη στιγμή σ' ένα παιδί σε τι διαφέρει η ψυχή ενός ζώου από την ψυχή ενός ανθρώπου. Είναι προτιμότερο να του θυμίσουμε πόσο φροντίζει ο Θεός για κάθε μικρό σπουργίτι (Ματθ. 10, 29).

Δεν πρέπει ποτέ, όταν μιλάμε θεολογικά, να καταστρέψουμε μία ιδέα που έχει κάποιος μέσα του, αν δεν την αντικαταστήσουμε με μία ωριμότερη ιδέα, η οποία δεν ξεπερνά το επίπεδο αντιλήψεώς του. Στο Γεροντικό υπάρχει μία διήγηση για κάποιο μοναχό ο οποίος ήταν ανθρωπομορφιστής (δηλαδή ερμήνευε στην κυριολεξία αγιογραφικές εκφράσεις όπως τα χέρια του Θεού, τα μάτια του Θεού κ.λ.π.). Οι ορθόδοξοι μοναχοί τον διόρθωσαν. Τον επισκέφθηκε όμως κάποιος άλλος μοναχός και τον βρήκε να κλαίει. Ο επισκέπτης τον ρώτησε: Γιατί κλαίς, πάτερ; Δε χαίρεσαι που επέστρεψες στη σωστή πίστη; Ο μοναχός απάντησε: Κλαίω, γιατί μου πήραν τον Θεό μου και τώρα πιά δεν ξέρω ποιόν να λατρέψω.

Δε θέλουμε τα παιδιά μας να φοβούνται το θάνατο. Πρέπει να μιλάμε γι' αυτόν ως ένα κομμάτι της ζωής μας -το κατώφλι της ουράνιας ζωής- το σκαλοπάτι προς την αιώνια ζωή με τον Χριστό. Μερικές φορές ορισμένα παιδιά θέλουν τόσο πολύ να πάνε στον Ουρανό, ώστε εκφράζουν την επιθυμία να πεθάνουν η ακόμα να θέσουν μόνα τους τέρμα στη ζωή τους. Δεν πρέπει να βάζουμε μέσα σ' αυτά τα παιδιά ένα νοσηρό φόβο του θανάτου για να μετριάσουμε αυτή την επιθυμία, αλλά να τους εξηγήσουμε ότι ο θάνατος είναι ευλογημένος μόνο αν φύγουμε απ' αυτόν τον κόσμο όταν μας καλέσει ο Θεός, επειδή Εκείνος μόνο γνωρίζει πότε είμαστε έτοιμοι. Δεν πηγαίνουμε στον Ουρανό πριν μας στείλει το εισιτήριο. Δεν υπάρχουν

συνταγές για το τι θα πούμε στο κάθε παιδί, πρέπει να προσπαθούμε να προσαρμόζουμε την απάντησή μας στην κάθε περίπτωση. Πρόκειται για ένα πρόβλημα το οποίο συχνά βρίσκει τους γονείς απροετοίμαστους. Είναι λυπηρό το γεγονός ότι μικρά παιδιά έχουν έστω ακούσει για την αυτοκτονία αλλά είναι μία πραγματικότητα την οποία οι χριστιανοί κατηχητές πρέπει να αντιμετωπίσουν.

Οι ερωτήσεις για την κόλαση και τον Ουρανό, το κακό και το καλό, τους δαίμονες, το θάνατο, την αυτοκτονία κ.ο.κ. θα τεθούν πολλές φορές κατά τη διάρκεια της παιδικής ηλικίας. Οι απαντήσεις μας σ' αυτές (όπως και στην ερώτηση πως γεννιούνται τα παιδιά) πρέπει να είναι ανάλογες με το επίπεδο αναπτύξεως του παιδιού. Δεν απαντούμε σ' ένα πεντάχρονο παιδί με τον ίδιο τρόπο που θα απαντούσαμε σ' ένα δεκάχρονο, αν έθετε την ίδια ερώτηση.

Πηγή: agiameteora.net